

Elif Daldeniz-Baysan Kavramların Yolculuğu

Nihal Ekin Erkan'ın katkılarıyla

HAZIRLAYANLAR

Turgay Kurultay, Yeşim Tükel Kanra

metis

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayın Ertifiika No: 43544

Kavramların Yolculuğu

Çeviribilimsel Perspektitten Bir Bakış
Elif Daldeniz-Baysan, Nihal Ekin Erkan

Hazırlayanlar:

Turgay Kurultay ve Yeşim Tükel Kanra

© Vârisi Serhat Baysan, 2022

© Nihal Ekin Erkan, 2022

Derleme Eser © Turgay Kurultay ve Yeşim Tükel Kanra, 2022

© Metis Yayınları, 2022

İlk Basım: Mayıs 2022

Yayınla Hazırlayanlar:

Müge Gürsoy Sökmen, Savaş Kılıç

Kapak Resmi:

Wassily Kandinsky, "Üç Yıldız", 1942.

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt: Yayıncılık Matbaacılık Ltd.

Fatih Sanayi Sitesi No. 12/197 Topkapı, İstanbul

Matbaa Sertifiika No: 44865

ISBN-13: 978-605-316-257-5

Elif Daldeniz-Baysan Kavramların Yolculuğu

ÇEVİRİBİLİMSEL PERSPEKTİFTEN BİR BAKIŞ

Nihal Ekin Erkan'ın
katkılarıyla

Hazırlayanlar:

Turgay Kurultay

Yeşim Tükel Kanra

Eserin bütünüyle ya da kısmen fotokopisinin çekilmesi, mekanik ya da elektronik araçlarla çoğaltılması, kopyalanarak internette ya da herhangi bir veri saklama cihazında bulundurulması, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına gelir. Bu için suç olmaktadır.

metis

İçindekiler

Sunuş 9

1. BİREYSEL ÇALIŞMALAR

Gelgitler Çocukluğu:
Hangi Ülke, Hangi Dil?

21

Kavramların Yolculuğu:
"Kültür" Kavramının Türkçedeki Serüvenini
Çeviribilimsel Bakışla Sorgulamak

29

İmparatorluktan Ulus-Devlete
"Ulus" Kavramının Osmanlı/Türkiye
Düşünce Dünyasına İthalatı

63

Çeviriyle Gelen Bir Metin Türü
Olarak Patent: Türkiye'de "Patent" Kavramı
ve Süreçleri Açısından Bir İnceleme

101

2. NİHAL EKİN ERKAN'LA ORTAK ÇALIŞMALAR

Uluslararası

“Afet Risklerinin Azaltılması Politikası”

Kavramın Yerele Aktarılması

121

Kalkınma Planlarında “Kültür”

ve “Tasarım” Kavramları

141

Türkiye Şehircilik Tarihine

Kavramlarla Bakış

177

Kaynakça 189

Biyografiler 197

Sunuş

ELİF DALDENİZ'in çalışmalarından oluşan bu seçki Türkiye'de “kavram tarihi”ne girebilecek çalışmalar arasında özel bir konumda diyebiliriz. Bir kısmı Nihal Ekin Erkan'la ortak çalışmaların ürünü olan bu yazıları bir araya getirdiğimizde, Türkiye'deki kültür ve düşünce dünyasında kavramların incelenmesine odaklanmış farklı mahiyette bir yayından söz edebileceğimizi gördük. Elif Daldeniz kuramsal yaklaşım olarak temel aldığı Reinhard Koselleck'in yöntemini Türkiye bağlamında ve çeviri olguları perspektifiyle uygulamaya geçiren çalışmalara odaklanan bir araştırmacı ve çalışmalarında oluşturduğu izlek farklı zaman ve yerlerde yayımlanan makaleleri ve yapılan konuşmaları kolayca bir bütünlük içinde görmemizi sağlıyor.

Türkeçedeki yayınlar arasında kavram tarihi başlığı altına girecek çeşitli yayınları tek tek makaleler düzeyinde bulmak olanaklı. Kitap düzeyinde çalışmalar ise gördüğümüz ve izlediğimiz kadıyla ya çeviri ya da farklı yazarlardan derleme biçiminde. Türkiye'de Koselleck'in alınması ve kavram tarihi çalışmalarını hakında bir makale yazan Sebastian Cwiklinski de (2015) Türkiye'de kavram tarihi çalışmalarının emekleme düzeyinde olduğu ve Elif Daldeniz'in çalışmalarının öne çıktığı saptamasını yapıyor (Cwiklinski 2015: 50). Bu saptamanın yapıldığı tarihten sonraki dönemde de nicel ve nitel olarak dikkate değer bir değişiklik olmadığını düşününüz. Sosyal bilimcilerin, tarihçilerin, etimologların doğal olarak ilgi alanına giren ve çok geniş çalışmalara dönüşen kavram incelemelerini bu bağlamda farklı değerlendirerek bu görüşü dile getiriyoruz. Geçmişe dönük incelemelerin parçası olarak kavram-

ların durumlarına bakmak Koselleck'in anladığı anlamda bir kavram tarihi çalışmasından farklı; zira kavram tarihi yaklaşımı diğer tarihsel olgulara da kavramlar penceresinden bakmaya çağırıyor, yani bir tür üst bakış aracı olarak getiriyor; bunun için de yöntemli ve özel ilgiye dayanan bir çalışma biçimi gerekiyor.

Farklı faaliyetlerde birlikte yol yürüttüğümüz dostumuz, çalışma arkadaşımız ve meslektaşımız Elif Daldeniz'i uzun bir hastalık dönemi sonucunda 2012 Eylülünde kaybetтік. Elif hayattan ayrıldığında 42 yaşındaydı, genç bir akademisyendi. Bir dönem başkanlığını da yaptığı Okan Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nde "doğentliliğini almamış" bir akademisyen olarak yukarılardan eleştirilere de maruz kalıyordu. Ülkemizde doktora sonrasında epeyce rutin bir süreç sayılacak doğentlik derecesini almak Elif için akademik bir zorluk değildi; tersine çalışmalarında akademik yükselme hedefini ön plana almak yerine kendi yolunu çiziyordu. Elif'in akademik çalışmaları bir doğentlik unvanının talep ettiği bilimsel çalışmalar kapsamının ötesinde olmuştur. Aramızdaki 2010 Şubat tarihli bir e-posta yazışmasında da bunu açıkça dile getirmişti:

Geçen hafta kavram tarihçilerinin Oslo'da yaptıkları bir toplantıydım. O toplantı beni kendi çalışmalarım için epeyce motive etti. Eğer üniversitedeki hengâmeden fırsat bulabilirsem ben de artık doğentlik için yazmam gereken kitaba başlamak istiyorum. Hakemli dergide gereken iki makaleyi tamamlamış oluyorum: Bir *Alman Dili*'ndeki bildiğin makale biri de *Translation Studies*'de çıkacak olan bir makale. Gerçi jüri belki kendi yönettiğim bir dergi sayısında çıkan bir makaleyi tanımaz bilemiyorum ama o makale çok sıkı bir editörlükten geçti. Ayrıca kitap çıkana kadar bir yazı daha yayımlamayı umuyorum. Oslo'daki bildirimi makaleleştirip kavram tarihçilerinin çıkardığı "contributions to the history of concepts" adlı hakemli dergide basmak isteyip istemeyeceğimi sordular. Bildiriyi gerçi *Alman Dili*'nde tartıştığım kültür kavramıyla ilgiliydi; bu yüzden konuyu genişletip tartışmayı derinleştirmem gerekecek... Dediğim gibi motivasyonum var ama...

Gerçi bu doğentlik meselesini kaygılarla yönlendirmek istemiyordum... Ama ülkemizin üniversiteleri ve bu üniversitelerde ve genel olarak akademide yer yer etkin olan kişiler malum.

Elif Daldeniz'in uluslararası saygınlığı olan alan dergilerinden *Translation Studies*'de özel sayı editörlüğü yapmış olması, bir diğer nitelikli uluslararası dergi olan *MTM (Minor Translating Major)*'da danışma kurulu üyesi olması çalışmalarının yurtdışında da kısa sürede dikkat çektiğini gösteriyor.

2004-12 dönemini kapsayan bu seçki'deki çalışmaların onun oluşturmaya başladığı çizgiyi iyi temsil ediyor. Bugünden geriye baktığımızda Türkiye'de çeviribilim ve kültür dünyasına bir kazanam olarak kalan çalışmalarını kitaplaştırma fikrini takip etmemizde de bu inancımız sonuç getirici oldu. Bu seçki fikrinin yayına dönüşmesinde Elif'in eşi Serhat Baysan'ın ve Metis Yayınları yöneticisi Müge Gürsoy'un ilgileri de belirleyici rol oynadı.

Okan Üniversitesi'nde ilki 2009 yılında "Çeviribilimde Lisansüstü Çalışmalar Kolokiyumu" adıyla gerçekleştirilen etkinlik, onun anısını yaşatmak amacıyla 2013 yılından itibaren "Elif Daldeniz-Baysan Çeviribilimde Lisansüstü Çalışmalar Kolokiyumu" adını almıştır.¹ Kolokiyumla bu yayının arasında doğal bir köprü var. Çeviribilim alanındaki tez çalışmalarını yürüten genç kuşak akademisyenlerin çalışmalarının paylaşıldığı kolokiyumun Elif Daldeniz-Baysan adını taşıması anlamlıdır. Onun bilimsel çalışmalarındaki özgün arayışı ve çizgisel devamlılığı yeni bilimsel çalışmalara da geniş bir ufuk sunuyor ve bunları 30'lu yaşlarda yapmış olmasının da ilham verici bir örnek olduğunu düşünüyoruz. Bizim hazırladığımız bu kitap tam da bu ilhamı içerik kazandırmaya katkıda bulunabilir umudundayız. Meitin seçimlerini yaparken de göz önünde tuttuğumuz somut bir işlevdi bu. Kitabı, çalışmalarına özel önem atfettiğimiz yakın bir arkadaşımızı ve meslektaşımızı anma kitabı olarak düşünmedik;² onun bıraktığı örneği

1. Kolokiyum, 2022 yılından itibaren, yine Okan Üniversitesi'nin işbirliğiyle İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Bölümü tarafından yürütülmeye başlanmıştır. İstanbul Üniversitesi Elif Daldeniz'in akademisyenlik hayatına başladığı yer, Okan Üniversitesi ise yardımcı doğent olarak akademik sorumluluklar üstlendiği yer olmuştur.

2. Ayşe Sarsayın'ın çok sayıda "portaja dayanarak deneme tarzında kaleme

paylaşarak ve yaşatarak, süregiden çalışmalarla etkileşimini güçlendirmek istedik.

Elif Daldeniz'in araştırmacı olarak bakışını ve girişimlerini düşünürken özellikle vurgulanması gereken bir nokta akademik bilgiyi sahaya taşımaya, sahadaki tartışma ve soruları akademik araştırmaya yansıtmaya konusundaki isteği ve mücadeleciliğidir. Elif Daldeniz'in yaşam ve mesleki çizgisini ayrıntılı olarak görmek için, Özlem Berk Albachten'in anma yazısına bakılabilir.³ Dar anlamdaki akademik çalışmaların toplumun entelektüel düşünce katmanlarına bağlanması yönündeki uğraşlarına iyi bir örnek 2004 yılında *Cogito Söyleşileri* kapsamında *Çeviriye Kurumsal Bakış* başlığı altında bir dizi oturum düzenlenmesiydi.

Çeviri Demeği'nin kurucu üyesi olması, yönetiminde yer alması, Afette Rehber Çevirmenlik üyeliği, patent çevirmenliği ve vekilliği gibi çeşitli faaliyetlerin içinde olması, sahada var olma isteğini gösterdiği gibi, bu faaliyetleriyle araştırmacı ve akademisyen olarak yürüttüğü çalışmaların nelerden nasıl beslendiğini anlamak açısından da önemli. Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü mezuniyetinden sonra İstanbul Üniversitesi'nde yüksek lisansını Walter Benjamin üzerine, doktorasını ise patent metinleri ve çevirisi üzerine yazmasını da bu bağlantılar zinciri içinde düşüncebiliriz.

İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nde başlayan eğitimciliği ve Okan Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'ndeki yöneticiliği sırasında, çeviribilim bölümlerinin müfredatında yer alan kuram ve uygulama derslerinin yanı sıra, uygarlık tarihi, sanat tarihi ve felsefe gibi konuların da müfredatta yer almasını özellikle önemsedini, çeviri eğitiminde gerekli çok yönlü bir bakış açısını beslemeyi hedefleyen bu derslerin uygulamalarında bu alanları çeviri-

aldığı, Elif'in hayatının değişik dönemlerini ve alanlarını yansıtan bir kitap 2018'de *Denize Yazıldı* adıyla Can Yayınları'ndan çıktı.

3. Özlem Berk Albachten "Elif Daldeniz Baysan'ın ardından (1970-2012)" anma yazısının (2013) devamında onun tüm faaliyetlerine ve yayınlara liste halinde yer veriyor.

riyle ilişkilendirerek aktarmayı amaçladığını biliyoruz.

Kavram araştırmaları konusuna uzanan düşünme süreci de, çeviri ve dil üzerine çalışma ve sorgulamalar üzerinden ilerledi. Bu bağlantı, kavram tarihi konusuna yaklaşımını da etkilediğinden buradan kitabın konusuna giriş yapılabiliriz.

Hangi dil çiftinde, metin türünde ve konuda olursa olsun çeviri yapan bir çevirmenin hesaplaşması gereken en temel mesele bir metnin karşı tarafa, diğer dile aktarımının öyle kolaylıkla gerçekleştirilebilen bir aktarım işi olmamasıdır. Çeviri konusunda araştırmalar yapan bir çeviribilimci, çevirmenlerin bu sorunsalla hesaplaşmasının, burada ürettiği çözümlerin, bu çözümlerin sonucunda ortaya çıkan ürünün dilsel, kültürel, siyasi, tarihsel vd. boyutlarını çeşitli açılardan inceler ve tartışır. Bütün çevirmenler bu aktarımın bire bir gerçekleştirilemeyeceğini bildiğinden, çeviri sürecinde çevirmenler metnin çeşitli boyutlarında gerçekleşen kayıpların sıkıntısı, kazançların sevinci arasında gidip gelir. Kendi analiziyle bir ya da birkaç yabancı dil arasında çeviri yapan bir çevirmen, kültürler arasında gidip gelmenin sağladığı göreceliğe dair bir farkındalığa sahiptir, ama bu "gelgider"i çoğunlukla sadece çeviri sürecinde hisseder, başka zamanlarda kendi anadilinin kültürel ve düşünsel evreninde kendi evindedir.

Seçkinin ilk yazısı olan "Gelgider Çocukluğu"nda Elif Daldeniz'in gösterdiği üzere, özellikle erken çocukluk döneminde farklı bir ülkeye göç etmek zorunda kalan çocukların çoğunlukla dillerini, kültürlerini, hatta bütün varoluş biçimlerini dönüştürmeleri, bundan böyle içinde yaşadıklarını sürdürmeye çalışacakları ülkenin koşullarını da kendilerine çevirmeleri gerekir ve bu deneyim küçük veya büyük travmalar da barındırabiliyor.

Bu yazıda bu gerilimin onun kişisel deneyiminde önemli izler bıraktığı anlaşılıyor.

Çocukluğum boyunca iki ülke arasında geldim, gittim. Mekân hızla değiştiğim mümkünken, dildeki değişim o kadar çabuk olmuyordu. Çocuk olduğum için bu uzun sürmese de bir dilin geri çekilip diğerinin öne doğru gelmesini beklemem gerekiyordu. İlk zamanlar zihnimde söz-

cükleri aradığım olurdu; ya da cümlelerin ortasında durup kaldığım. Arından geri gelen dil zihnimde yayılır, düşüncelerimi kaplar ve ağızından sözükler kendiliğinden boşalır. Ben aranamayı bırakırdım. Nasıl ki yeni ya da geri geldiğim ev yeniden bana ait olmaya başlamışsa, geri gelen dil de yeniden benimdi.

Çocukluk dönemindeki deneyimlerin meslek seçimini etkilediğini söyleyen uzmanların tezi genel için ne kadar doğrudur bilinmez, ama Elif Daldeniz'in örneğinde ona bu gelgitleri her seferinde tekrar hatırlatacak, her seferinde kendini evinde hissetmeye duygusuyla uzlaşmanın yeni yollarını araştırmasını sağlayacak bir meslek seçtiğini, bilimsel kimliğini de bu gelgilerin etrafında şekillendirdiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

İki ülke, iki dil arasında kaybedilen bir kuşak olarak görülen akranlarımıza kyasla, gelgiterimin –bazı kayıplara rağmen– bir zenginliğe dönüşmüş olduğunu görüyorum. Belki de bu yüzden diller arası gidip gelmemi gerektiren bir meslek seçtim; çeviride bazı kayıpları göze almadan yeni kazanımlara ulaşamıyorsanız çünkü. Ancak zaman zaman hiçbir dilde kendimi evimde hissetmediğim oluyor hâlâ.

Kavram tarihinin sınırsızlaştırdığı boyutlar olarak kavramların zemininin kayganlığı, iç içe geçmişliği ve de kavramsal değişimlerin sancısı bu yazıda bireysel deneyimle buluşuyor. Bu yazı doğrudan bir kavram incelemesi olmamakla beraber sorgulayıcı, araştırmacı çalışmaların gerisinde kişisel deneyimlerin de etkisi olduğunu bize güçlü biçimde gösteriyor.

Yayına hazırladığımız bu seçkide yer alan makalelere baktığımızda da, bu aktarım sorunsalı temel izlek olarak tekrarlanıyor. İster kültür ve düşünce metinlerinin çevirisini tartıştığı makalelerin de olsun, ister yayınevi politikalarını, patent metinlerinin çevirisini ya da şehirlik kavramlarının uluslararası düzlemde yerel politikalara girişini ya da tersini sorguladığı metinlerinde olsun, temel tartışma ekseninin doktora tezinin başlığında da yer alan kültürler arası aktarımda dil ve çeviri olgularına bakış olduğunu görüyoruz. Kültür ve millet/ulus kavramlarının Osmanlı/Türk düşüncesine aktarılışını tartıştığı ve temelde çeviribilim disiplini

içinde yeni bir araştırma alanı olduğunu söyleyebileceğimiz kavram tarihi ve kavram çevirisi konularına odaklanan makalelerini de yine bu çerçevede değerlendirebiliriz.

Dolayısıyla Elif Daldeniz kavram incelemelerinde çeviri olgusunu da sürekli göz önünde tutuyor. Zaman zaman bunu açıkça bir dil karşılaştırması biçiminde anıyor. Anmadığı zamanlarda da arka planda çeviri sorunsalı olduğunu hissettiriyor. Bu çalışmalara yönelişinde çeviri sorunlarına bakışı genişletme isteği yattığı için bu içsel bağlantının kurulması da anlaşılır, belki de kaçınılmaz bir durum. Çeviri perspektifiyle birlikte dilin kararsız kullanımını, sınırları ve dinamiklerini, kültürel bağlantıları özellikle önem kazanıyor. Bu çalışmaların bir diğer özelliği inceleme yöntemini de sıklıkla dillendirmesinde yatıyor, dolayısıyla da salt kuramsal belli yaklaşımları uygulamayıp aynı zamanda –bazen büyük biçimde de olsa– kuram ve yöntem sorunları üzerine de düşünmelerini içeriyor.

Kavram tarihi çalışmalarına uzanması aynı zamanda disiplinler arası bir çalışma tarzını da öne çıkarıyor. Felsefeyle, özellikle de dil felsefesiyle en geç yüksek lisans yaptığı dönemde özel olarak ilgilenmeye başlamıştı. Nihal Ekin Erkan'ın yürütücüsü olduğu *Şehir Çalışmaları Alanında Kavramlar Haritası ve Tarihi* konulu araştırma projesinde ise mimari ve kent planlaması alanıyla etkileşime girmiş oldu.⁴

Bu yayını hazırlarken makalelerin yazıldığı dönemdeki içeriğine ve düşüncesine tümüyle bağlı kaldık. Güncel bilgi eklemek gereken yerlerde bunları dipnotta verdik. Farklı makaleler arasında dilsel tutarlılığı sağlamak gerektiği ve ifadelerde kapalılık olduğu yerlerde sınırlı ölçüde düzenleyici müdahalede bulunduk. Editörler olarak dipnot eklediğimiz yerlerde kısaltma olarak *e.m.* kullandık. İngilizceden çevirilen iki makalede çevirmen notlarında *ç.m.* kısaltması kullandık. Özgün metinlerin dipnotlarını herhangi bir kısaltma olmadan verdik.

4. Bu projenin sonuçlarını yansıtan bir kitap 2014 yılında Nihal Ekin Erkan'ın editörlüğünde yayımlandı: *Şehir Kavramlarının Yolculuğu*, İdeal Kültür.

Seçkide Elif Daldeniz'in dört bireysel çalışmasını ve Nihal Ekin Erkan'la araştırma projesi kapsamında ortak yapılmış üç çalışmayı bir araya getirdik. Makalelerin bir kısmı daha önce Türkçe olarak farklı yerlerde yayımlanmış, ikisi İngilizceden çeviri, biri de tezden bu seçki için bizim ürettiğimiz bir derleme metin. Dolayısıyla yazıların üçü bu seçki kapsamında ilk defa Türkçede yayımlanmış oluyor.

Yukarıdaki satırlardan da anlaşılacağı üzere seçkinin ilk yazısı ("Gelgitler Çocukluğu") makale niteliğinde değil, tam anlamıyla bir deneme, bir içe yolculuk yazısı. Akademik nitelikteki diğer çalışmalardan bu tarzıyla ayrılıyor. Bu kitapta yer almasının sebebi, araştırmacının iç dünyasına kapı aralaması ve tabii kavram incelemeleriyle içsel bir ilgisinin olması.

İnceleyici yazıların ilki ("Kavramların Yolculuğu") kültür kavramını incelemenin yanı sıra kavram tarihi çalışmalarına genel yaklaşımını da sergiliyor. Kuramsal altyapıyı ve yöntem sorunlarını ele aldığı, bu tür çalışmaların işlevini kendi penceresinden açtığı bir çalışma. Kavram tarihi yaparken çeviribilimle kendisinin kurduğu özgün ilişkiyi de bu yazıda açıyor ve işlevini gerektelendiriyor.

Doğrudan uygulamalı kavram incelemesi niteliğindeki diğer yazılarda da sıklıkla kuramsal temellere ve yöntemsel düşünceye dönüşler var. Bu tarzdaki dört yazıda incelenen ana kavram alanları millet/ulus, afet, kültür/hars, tasarım, şehir/kent. Bunlar bir dizi alt ve yan kavramların incelenmesiyle kavram alanı taramasına dönüşüyor. Kavramlar ve onların adı durumundaki sözcükler, terimler incelenirken aynı zamanda söylem analizi de gerçekleştiriliyor ve bunun gereği olarak tarihsel ve toplumsal bağlam içinde değerlendirmeler yapılıyor.

Patent konusundaki makale doktora tezinden bizim oluşturduğumuz bir derleme yazı. Dar anlamda kavram tarihi incelemesi olmamakla birlikte doktoraşında patent olgusunu kavramsallık açısından da ele almış olması bu tür bir derleme yapmaya olanak sunmuştu. Bu yazıya yer vermemizin temel nedeni de doktora aşamasın-

da yaptığı çalışmanın ilerki yıllarda odaklandığı kavram tarihi çalışmalarıyla içsel bağını göstermekti.

Kavram incelemeleri farklı alanlara ve örneklerle yönelik olmakla birlikte toplandığı bir düşünsel havuzdan söz etmek olanaklı: Tüm çalışmalarında Batı modernizmi kökenli terim ve kavramların yerleşme sürecindeki hızlı değişime, boşluğa ve yerleşeme hallerine işaret ettiğini görüyoruz.

"Millet kavramı" üzerine yazısında bu konumlanma açıkça dile geliyor:

... kavramların diller ve kültürler arasındaki hareketlerini araştıran bir çalışma bu türden karşılıklı etkileşimleri, dönüşümleri ve değişimleri anlamaya yardımcı olabilir. ... kavramların bir kültürden diğerine geçişlerinin izini sürmek gündelik hayatımızda kullandığımız, kamusal söylemde kışlaştığımız, akademik literatürde rastladığımız ya da çevirmekte görevlendirildiğimiz günümüz kavramlarını anlamamızı sağlayacağı için de son derece önemlidir.⁵

Bu çalışmalarda geniş tarihsel dönemleri kapsayan ölçekte kavram değişimlerinin ele alınmadığını; özellikle geçiş süreçlerinde kültürel etkileşim, güç dengeleri (ve dengesizlikleri), diller arası geçişin kayma ve boşluklarının inceleme konusu yapıldığını görüyoruz. Bu yönüyle içinde bulunduğumuz düşünme ve tartışma konuları üzerinde doğrudan etkisi olabilecek içerikler ortaya çıkıyor. Belki de şöyle söylemek gerek: Kavram tarihi yaklaşımıyla yaptığı çalışmalarda, güncelliği devam eden sorunlar ele alınıyor, düşünme süreçlerimize, dolayısıyla yerine göre kör noktalarımıza da ışık tutuluyor.

Bu çalışmaların bugün de düşünce dünyamıza söyleyecekleri şeyler olduğu gibi, çeviri ve dil alanındaki akademik çalışmalarda genç kuşak araştırmacıların özellikle ilgisini çekecek bir bilim insanı çizgisini izlemek mümkün.

Turgay Kurultay ve Yeşim Tükel Kanra

5. Bu seçkideki üçüncü yazı: "İmparatorluktan Ulus-Devlete: 'Ulus' Kavramının Osmanlı/Türk Düşünce Dünyasına İhtali".